

Woord van de bisschop



Priesters, diakens, seminaristen, religieuzen, monialen, u allen die met ons meewerkt in het pastoraat, u die zich verbonden weet met het bisdom van 's-Hertogenbosch, een bijzondere groet voor de zieken, voor de ouder wordende mensen en voor de jongeren,

Als eerste wens ik u allen, mede namens de bisdomstaf en de medewerkers van het bisdom, een Zalig Kerstfeest en een zegenrijk Nieuwjaar. Dat u deze feestdagen mag vieren aan tafel met de mensen om u heen, in een hartelijke sfeer van ontmoeting. In deze decembermaand valt het mij op hoezeer onze streken christelijk zijn. Met Kerstmis vieren wij hoe Jezus de mensen van overal de uitdaging van de naastenliefde voorhoudt. Welnu, er is veel van zijn boodschap terug te vinden. Dit stemt dankbaar. Hierbij denk ik vaker aan God, de Vader. Hij gaf u en mij het leven. Uit liefde. Dit sterkt, geeft vertrouwen. Hij gaf eveneens de opdracht mee het leven zinvol te maken. Dit vraagt openheid. De bereidheid je in te zetten. God vraagt de mens Zijn liefde te beantwoorden. Hij maakt het ons gemakkelijk. In Jezus is Hij ons menselijk nabij gekomen. Jezus leefde voor de anderen. Niemand nam Hij iets kwalijk, niemand stootte Hij af. Liever nam Hij het kwaad op Zijn schouders.

Voor zo'n mens, voor zo'n God kun je eerbied hebben, dankbaar zijn. Hij raakt het hart.

Met Kerstmis, net als op iedere andere dag, ga ik graag in gebed óm met Jezus. Hij laat mij de Vader zien. Hij maakt mij anders. Hij geeft hoop. Hoop tot voorbij het kwaad, tot voorbij de dood. In mijn gebed verbind ik mijn leven met God. Hierdoor geef ik God de kans mij om te vormen.

Hij helpt mij mijn leven zinvol te maken. God is werkzaam tot in het eigenste van de mens. Zijn lichaam is een tempel van de Heilige Geest. Door de Heilige Geest mag een mens met anderen rond de verrezen Heer een nieuwe gemeenschap vormen. Een gemeenschap die tracht te verstaan hoe God met de mens aan het werk is. Een gemeenschap die zich in geloof, hoop en liefde uit in haar vieringen. Een gemeenschap, die Jezus wil dienen in de armen, in de zieken, in de wezen en weduwen, in het huwelijk, in het gezin. Al die mensen zijn in het leven van de christen aanwezig opdat Hij, in hen, zijn leven zinvol kan maken. Zo mag de Kerk het begin zijn van een nieuwe gemeenschap die om de verrezen Heer is ontstaan.

Met het Kerstfeest voor de deur vraag ik u, als bisschop die wacht op zijn opvolger, om te zien naar elkaar. Te blijven bij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, opdat u niet verstrikt raakt in fanatisme, in verslavend genot of in onverschilligheid. Dat u daarentegen mag leven in vreugde, in liefde en in de volharding in het goede! Zalig Kerstfeest!

Drs. A.L.M. Hurkmans
Bisschop van 's-Hertogenbosch

Fusie



Per 8 december 2015 heeft Mgr. A. Hurkmans middels fusie samengevoegd de parochie Heilige Drie-eenheid, gevestigd te Nijmegen en de parochie HH. Johannes en Jacobus te Nijmegen-Dukenburg, waarbij de **R.K. Parochie Heilige Drie-eenheid** verkrijgende rechtspersoon is.



Zalig Kerstfeest en een gezegend Nieuwjaar

De bisschop, zijn staf en medewerkers aan de Parade in 's-Hertogenbosch wensen u als lezer en allen in het bisdom een zalig Kerstfeest en veel zegen in het nieuwe jaar 2016.

Agenda

Mgr. Mutsaerts

januari

- 1 18.00 uur, H. Mis Heeze
- 2 19.00 uur, H. Mis Heeze
- 3 9.00 en 11.00 uur, HH. Missen Heeze;
14.00 uur, Nieuwjaarsconcert Provinciehuis
- 7 Stafvergadering
- 9 19.00 uur, H. Mis Heeze
- 10 10.30 uur installatie pastoor F. De Meyer, Oisterwijk;
14.00 uur, doop
- 12 Vergadering Officium Catecheticum
- 14 Stafvergadering;
vergadering stichting Sonnius
- 17 9.00 uur, H. Mis Heeze;
11.30 uur, H. Mis Tilburg (Heuvel)
- 21 Stafvergadering
- 23 19.00 uur, H. Mis Heeze
- 24 9.00 en 11.00 uur, HH. Missen Heeze
- 26 Bisschoppenconferentie
- 27 Bezoek parochie Uden
- 28 Stafvergadering
- 30 19.00 uur, vormselmis Jozefkerk Helmond
- 31 9.00 en 11.00 uur, HH. Missen Heeze

Benoemingen en ontslagen

Mevrouw drs. **J.A.M.F. van der Meer** te Nijmegen: per 8 december 2015 de pastorale zending en opdracht als pastoraal werkster van de parochie Heilige Drie-eenheid te Nijmegen.

Mevrouw drs. **J.G.M. Rens** te Molenhoek: per 8 december 2015 de pastorale zending en opdracht als pastoraal werkster van de parochie Heilige Drie-eenheid te Nijmegen.

De zeereerwaarde pater **J.M.F. van Laarhoven ofm.cap.** te Biezenmortel: per 1 januari 2016 eervol ontslag als pastor-assistent van de parochie Heilige Paus Johannes XXIII te Berke-Enschot, locatie Biezenmortel.

In Memoriam



Op 2 december 2015 is te Deurne overleden de zeereerwaarde heer **Aloysius Johannes Jacobus Botden**, emeritus-pastoor van de parochie H. Matthias te Oploo. De zeereerwaarde heer Botden werd geboren in Ravenstein op 24 juni 1926 en tot priester van het bisdom van 's-Hertogenbosch gewijd op 3 juni 1950. Hij was werkzaam als kapelaan te Dinther (parochie H. Servatius) van 1950-1953, als kapelaan te Deurne (parochie H. Jozef) van 1953-1959, als kapelaan te 's-Hertogenbosch (parochie Allerheiligst Sacrament) van 1959-1968 en als rector van het St. Jozefziekenhuis te Veghel van 1968 tot 1972. Per 15 november 1972 werd hij benoemd tot pastoor van de Parochie Heilige Matthias te Oploo uit welke functie hem op 1 januari 1995 eervol ontslag werd verleend.

Op 5 december 2015 is te Nijmegen overleden de zeereerwaarde pater dr. **Johannes Wilhelmus Henricus Canisius Maria Schneider sj**, emeritus-pastoor van de parochie Heilige Geest te Deurne. Pater Schneider werd geboren in Hengelo op 21 juni 1925 en tot priester gewijd van de Sociëteit van Jezus op 22 augustus 1957. Na vele jaren werkzaam te zijn geweest als docent aan onder meer de juridische faculteit van de Katholieke Hogeschool te Tilburg werd hij per 1 oktober 1993 door Mgr. J. ter Schure sdb benoemd tot pastoor van de parochie Heilige Geest te Deurne, vanuit welke functie hem per 18 april 2004 eervol ontslag werd verleend.

Op 5 december 2015 is na een kort en ernstig ziekbed te Nijmegen overleden de eerwaarde heer **Jacques van Montfort**, diaken van de parochie H.H. Cosmas en Damianus te Groesbeek. Diaken Van Montfort werd geboren op 1 september 1960 en tot diaken van het bisdom van 's-Hertogenbosch gewijd op 9 november 2013 waarna hij per 1 december 2013 door Mgr. A. Hurkmans is benoemd tot diaken van de parochie H.H. Cosmas en Danianus te Groesbeek.

Mogen zij rusten in vrede!

Bewaker van de vierde B

Onlangs kwamen de leden van de diocesane lekenraad (DLR) voor de tweede maal in korte tijd bijeen om te spreken over de kwestie van de vluchtelingen. Een eerste vraag is: *wat kunnen we als Kerk betekenen in de opvang van de vluchtelingen?* Een tweede vraag: *wat adviseren we de bisschop (de bisdomstaf) in deze?*

Duidelijk is dat er door velen al veel wordt gedaan. De opvang van de duizenden vluchtelingen wordt geregeld door grote organisaties die zorgen voor de basisbehoeften van de vluchtelingen (Bed-Bad-Brood). Steeds meer vrijwilligers zijn daarnaast bezig om spullen in te zamelen en activiteiten ter plekke te organiseren. Parochies en vele individuele parochianen doen hieraan mee. Tal van goede en hartverwarmende voorbeelden binnen ons bisdom kunnen genoemd worden. Belangrijk is steeds dat we als de Kerk hierin het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers), het Rode Kruis en de gemeenten niet voor de voeten lopen, maar zo goed mogelijk samenwerken en overleggen over onze inzet. De DLR vroeg zich af: is er ook een eigen rol voor de Kerk naast

het COA, de gemeenten en het Rode Kruis? En daar is kort op geantwoord: 'Ja, die is er! Aan ons als Kerk om de drie B's – van Bed-Bad-Brood – aan te vullen met een vierde B: Barmhartigheid.'



Bij alles wat geregeld, georganiseerd, gezegd en gedaan wordt, is het aan ons, om te bewaken dat het barmhartig gebeurt. De DLR realiseert zich natuurlijk goed dat dit niet eenvoudig is. De kwestie van de vluchtelingen is complex en wat in een concrete situatie barmhartig is, is soms ook lastig te zeggen. We zullen hierover met elkaar in gesprek moeten, elkaar bij moeten helpen. Nu, maar zeker ook de komende maanden en jaren.

Ellen Kleinpenning, ambt. secretaris DLR

Zegeningen in en buiten de mis

Het is al lang traditie in Duitsland en Oostenrijk, maar je ziet ze ook in Nederland steeds vaker bij de voordeur of in de hal: een bordje of langwerpige kaart met daarop centraal de letters "C+M+B". Het is de afkorting van "Christus Mansionem Benedicat", hetgeen betekent "Christus zegene dit huis". Omdat deze huiszegen wordt aangebracht op of rond het hoogfeest van Driekoningen – officieel 'Openbaring des Heren' geheten – verwijzen de letters tevens naar Caspar, Melchior en Balthasar, de drie wijzen uit het oosten en de eerste niet-Joden ('heidenen') aan wie Christus zich heeft geopenbaard. De letters worden voorafgegaan, respectievelijk gevolgd door de eerste en de laatste twee cijfers van het jaartal. Komend jaar staat er dus

"20+C+M+B+16", waarbij het '+' teken staat voor een kruisteken. Zo brengen gelovigen tot uitdrukking dat ze God vragen om in het nieuwe jaar henzelf en hun woning voor alle kwaad en onheil te behoeden. Overigens is het aanbevolen om niet alleen zo'n kaartje op te hangen, maar een priester of diaken te vragen het huis daadwerkelijk te zegenen.

CHRISTUS + MANSIONEM + BENEDICAT
20C + M + B16
CHRISTUS + ZEGENE + DIT + HUIS

Een dergelijke zegening rekenen we tot de zogenaamde sacramentaliën. Dit zijn liturgische handelingen die in mindere mate genadegaven zijn dan de zeven grote sacramenten, maar wel bedoeld zijn om personen of zaken te heiligen. Dit gebeurt door het uitspreken van een gebed in combinatie met bepaalde handelingen, zoals een kruisteken, een besprenkeling met wijwater of handoplegging.

In de sacramentalia kunnen we twee categorieën onderscheiden. Ten eerste is er de zegening van voorwerpen die bestemd zijn voor gebruik in de kerk (zoals een kelk, een heiligenbeeld of het orgel) ofwel voor persoonlijk gebruik door gelovigen, bijvoorbeeld een rozenkrans of de adventskrans thuis. Doorgaans spreken we in deze gevallen van wijding (denk aan 'wijwater').

Daarnaast zijn er nog andere zegeningen waarbij we Gods beschermende en heilzame kracht vragen over personen of over bepaalde zaken die mensen ten dienste staan. Zo zijn er aparte zegeningen voor onder meer echtgenoten, kinderen, zieken en pelgrims. Wat betreft de objecten noemden we al de huiszegen, maar heel populair is ook het zegenen van voertuigen en van dieren (dit laatste veelal op voorspraak van een bepaalde heilige zoals Hubertus of

Antonius Abt). Dergelijke zegeningen kunnen in principe ook door leken worden verricht. Ze zijn in wezen een lofprijzing van God en laten zien –mits ze niet ontaarden in bijgeloof– dat we als christenen in ons dagelijks leven vertrouwen op zijn nabijheid en bijstand.

Ook tijdens iedere eucharistieviering vinden er zegeningen plaats, met als belangrijkste de consecratie van de altaargaven. We moeten daarbij bedenken dat in feite het gehele eucharistisch gebed een zegening is van God omwille van zijn weldaden en heilsgaven, die hun hoogtepunt vinden in het paasmysterie. Niet voor niets bidt de priester bij het klaarmaken van het altaar: "Gezegend zijt Gij, God, Heer van al wat leeft. Uit uw milde hand hebben wij het brood en de beker ontvangen..." en antwoorden de gelovigen "Gezegend zijt Gij, God, in alle eeuwen". Indien een leken gelovige vervolgens als buitengewone bedienaar van de communie fungeert, wordt hij of zij daartoe apart gezegend door de priester: "Moge de goede God u zegenen om het Lichaam van onze Heer Jezus Christus uit te reiken aan uw broeders en zusters". Voorafgaand aan de wegzending is er dan nog de slotzegen in de naam van de drie-een God; deze gaat vergezeld van het kruisteken. De slotzegen kan voorafgegaan worden door een gebed over het volk of -bij (hoog)feesten en bijzondere vieringen– een drietal zegenbeden, die telkens door de gelovigen beantwoord worden met 'Amen'. Net als tijdens de slotzegen staan de gelovigen hierbij, licht voorovergebogen, terwijl de priester de handen uitgestrekt houdt over hen. Hopelijk keren ze hierna, zoals die eerste leerlingen die door de Heer gezegend werden bij zijn Hemelvaart, "met grote vreugde" huiswaarts (Lc. 24, 50-52)!

Dienst liturgie

Enige leessleutels bij de Bul *Misericordiae Vultus*

Onze huidige paus, Franciscus, heeft zelf grote affiniteit met het begrip ‘barmhartigheid’.

Niet voor niets koos hij als wapenspreuk “Uit barmhartigheid gekozen”, een uitdrukking uit een mediatie van de H. Beda, een oude monniksvader. Laatstgenoemde verwonderde zich over Mattheus’ reactie op Jezus’ uitnodiging “Volg Mij”. Mattheus bedacht zich geen moment, sputterde niet tegen (Mt. 8, 21-22 + 19, 16 ev), maar stond op en volgde Jezus onverwijld (Mt. 9, 9 ev), zoals trouwens veel andere leerlingen (Mt. 4, 18 ev).

Waarom? Volgens Beda vooral te verklaren uit Jezus’ barmhartige blik. Diezelfde blik die Petrus later nog eens gewaar zou worden (Lc. 22, 61).



Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van het **bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11

5211 KL 's-Hertogenbosch

Postadres: Postbus 1070

5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

Dit jaar probeert Franciscus ons, als navolgers van Christus, net zo'n barmhartige blik te laten tonen aan wie wij mogen ontmoeten. In de bul *Misericordiae Vultus*, waarmee hij het jubeljaar van Barmhartigheid afkondigde, begint Franciscus daarom ons op de eerste plaats een ‘weg naar binnen’ aan te reiken. Een weg van gebed, meditatie, van het deelhebben aan de Sacramenten; niet alleen de Eucharistie, maar ook het Sacrament van Boete & Verzoening en tevens kondigt hij '24 uur voor de Heer' aan. Het motto “Barmhartig als de Vader” (Lc. 6,36), kan zo verinnerlijkt worden.

En als onze Heilige Vader dan de werken van barmhartigheid benoemt, begint hij met de ‘geestelijke werken’. Dat zijn wij vandaag de dag niet meer zo gewend, maar bij lezing blijken die toch bijzonder actueel. Zo zijn eveneens de lichamelijke werken van Barmhartigheid (Mt. 25 + Tobit) nog steeds onmisbaar in de wereld van vandaag (Mt. 26, 11).



Wie het logo van het Jaar van Barmhartigheid goed bekijkt, ziet dat het rechteroog van - ja van wie eigenlijk - de Barmhartige Samaritaan, de Goede Herder, wijzelf?, samenvalt met het linkeroog van de mens die hulp krijgt. Door de werken van Barmhartigheid in praktijk te brengen én ons te realiseren dat wij bovendien zelf Zijn Barmhartigheid ervaren, gaan we allen zien met de ogen van onze Heer zelf. Eens mogen wij volkomen zien met Zijn ogen (I Kor. 13, 12).

*Embregt Wever,
diaconaal werker*

In de media en in maatschappelijke discussies wordt religie steeds vaker geassocieerd met geweld en intolerantie. Voor veel mensen staat ‘religie’ voor onderdrukking, discriminatie en heilige oorlog. Berichten en beelden over extremistische vormen van religie bevestigen bijna dagelijks dit negatieve imago.

Voor alle religies, maar zeker voor het christendom en het Jodendom, vormt dit een enorme uitdaging. Hoe moet je als gelovige op de associatie van geloof en geweld reageren? Defensieve reacties (‘religie staat voor vrede’; ‘ons geloof keurt geweld af’) zijn begrijpelijk, maar weinig vruchtbaar. Vragen rond religie en geweld zouden eerder moeten uitnodigen tot een bezinning op de eigen traditie en ons eigen gedrag. In het kader van de Dag van het Jodendom (17 januari 2016) worden katholieken en joden uitgenodigd tot een dergelijke bezinning. Mevrouw dr. Tineke de Lange, beleidsmedewerker SRKK en Dag van het Jodendom heeft voor parochies en scholen twee lesbrieven ontwikkeld om het thema ‘religie en geweld’ bespreekbaar te maken. Tal van onderwerpen kunnen daarbij aan bod komen. Maar ook vragen als: Hoe kan het dat teksten die uitdrukking geven aan onze diepste overtuigingen door de eeuwen heen gebruikt zijn om zich af te zetten tegen ‘de ander? Waar ligt de grens tussen belijden en beleven van je eigen geloofs-overtuiging en het opdringen van de waarheid aan de ander? Hoe maak je je eigen geloofsovertuiging zichtbaar in de samenleving zonder opdringerig of exclusivistisch te worden. Meer info: www.dagvanhetjodendom.nl

*Ellen Kleinpenning,
bisschoppelijk gedelegeerde voor
het Jodendom*